

లేదా

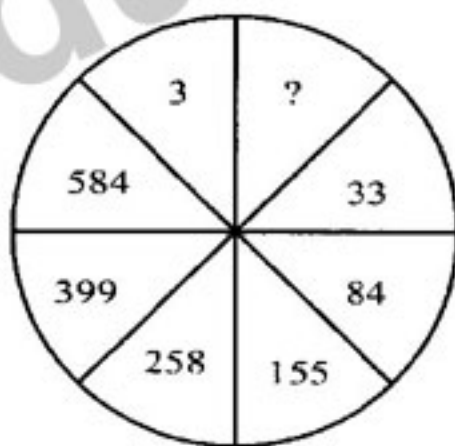
- (బి) (i) ఒక గుప్త పరిభాషలో APPLE ను ZKKOV గా వ్రాసిరి. అప్పుడు అదే పరిభాషలో CODE యొక్క కోడ్ పదం ఏది ?
- (ii) BUTTER ను 123345 గా కోడ్ చేస్తే TUBE కు కోడ్ ఏది ?
- (iii) ఒక కోడ్ లో, AXIS ను 02250920 గా కోడ్ చేస్తే AGENT కు కోడ్ పదం ఏది ?
- (iv) ఒక కోడ్ లో, WLSFD అనేది ALERT కు కోడ్ అయితే, ఏ పదం LOJTSE గా కోడ్ చేయబడినది ?
- (v) ఒక కోడ్ లో, TEACHER ను GVZXSVI గా కోడ్ చేయబడింది. అదే కోడ్ లో STUDENT కు కోడ్ పదం ఏది ?

9 (a) Each of the following sequences follow a definite pattern. Fill in the blanks without breaking the sequence.

(i) $(-1)x_0(1), (2)x_3(10), (5)x_6(1p), \underline{\hspace{2cm}}$

(ii) $2(4)8, 4(2\sqrt{10})10, \quad , 6(3\sqrt{8})12, \underline{\hspace{2cm}}$

(iii)

(iv) $X, V, S, O, J, \underline{\hspace{2cm}}$

(v) $V_{05}, U_{06}, S_{08}, \underline{\hspace{2cm}}, M_{14}, H_{19}$.

OR

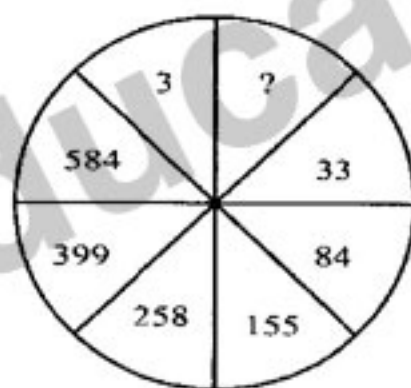
- (b) (i) In a certain code WHALE is coded as 2308011205. In the same code language what is the code word HIPPO ?
- (ii) If CORNER is coded as HTWSJW then what is the code word for LINES ?
- (iii) If the RAM is coded as IZN then which word is coded as GLOO ?
- (iv) If LIGHT is coded as 34567 then which word is coded as 74567 ?
- (v) If the words VAST, COST are coded as T0119V, T1519C respectively then which word is coded as E1518M ?

9 (ఎ) క్రింద నీయబడిన ప్రతి శ్రేణి ఖచ్చితమైన క్రమాన్ని పాటిస్తుంది ఆ క్రమానికి భంగం కలగకుండా ఖాళీలను పూరించండి.

(i) $(-1)x_0(1), (2)x_3(10), (5)x_6(1p), \underline{\hspace{2cm}}$

(ii) $2(4)8, 4(2\sqrt{10})10, \quad , 6(3\sqrt{8})12, \underline{\hspace{2cm}}$

(iii)

(iv) $X, V, S, O, J, \underline{\hspace{2cm}}$

(v) $V_{05}, U_{06}, S_{08}, \underline{\hspace{2cm}}, M_{14}, H_{19}$.

లేదా

- (బి) (i) ఒక కోడ్ లో WHALE ను 2308011205 గా కోడ్ చేసిరి. అదే కోడ్ లో HIPPO యొక్క కోడ్ పదం ఏది ?
- (ii) CORNER ను HTWSJW గా కోడ్ చేస్తే LINES కు కోడ్ పదం ఏది ?
- (iii) RAM అనే పదం IZN గా కోడ్ చేస్తే ఏ పదం GLOO గా కోడ్ చేయడమైంది ?
- (iv) LIGHT ను 34567 గా కోడ్ చేస్తే ఏ పదం 74567 గా కోడ్ చేయడం బడినది ?

- (v) VAST, COST పదాలు వరుసగా T0119V, T1519C గా కోడ్ చేస్తే ఏ పదం E1518M గా కోడ్ చేయడమైంది ?

10 (a) A survey conducted, on 100 students in a college on their playing habits, revealed the following information:

41 students play Cricket (C),

35 play Football (F),

24 play Hockey (H),

10 play both C and F ,

8 play both F and H ,

9 play both H and C

and 18 play exactly any two of the three games.

- (i) How many students play all the three games ?
 (ii) How many play more of these games ?

OR

(b) Readership survey conducted on 1000 persons with regard to English dailies , and T is given below:

515 persons read I ,

345 read D ,

310 read T ,

55 read I and D

50 read D and T

70 read T and I

and 10 read all the three, Can you find any fault with the survey ? If so, why ?

10 (ఎ) ఒక కళాశాల లోని 100 మంది విద్యార్థులపై వారికి ఆటలకు సంబంధించి అభిరుచి పై జరిపిన ఒక సర్వేలో క్రింది విషయాలు వెల్లడయ్యాయి:

41 మంది విద్యార్థులు క్రికెట్ (C) ఆడెదరు.

35 మంది ఫుట్ బాల్ (A) ఆడెదరు.

24 మంది హాకీ (H) ఆడెదరు.

10 మంది C మరియు F రెండింటినీ ఆడెదరు.

8 మంది F మరియు H రెండింటినీ ఆడెదరు.

9 మంది H మరియు C రెండింటినీ ఆడెదరు.

మరియు మూడింటిలో ఖచ్చితంగా ఏవేని రెండింటినీ ఆడెవారు 18.

(i) మూడింటినీ ఆడెవారు ఎందరు ?

(ii) ఏ ఆటనీ ఆడని వారెందరు ?

లేదా

(బి) ఆంగ్ల దినపత్రికలు I, D, Tలను ఎంతమంది చదువుతున్నారన్న విషయానికి సంబంధించి 1000 మందిపై జరిపిన సర్వేలోని విషయాలు క్రిందనీయబడినాయి :

515 మంది I ను చదువుతారు,

345 మంది D ను చదువుతారు,

310 మంది T ను చదువుతారు,

55 మంది I మరియు D ను చదువుతారు,

50 మంది D మరియు T ను చదువుతారు,

70 మంది T మరియు I ను చదువుతారు,

మరియు 10 మంది మూడింటినీ చదువుతారు.

ఈ సర్వే నీకేమైనా తప్పుగా అన్వించిందా ? అలా అయినచో ఎందుకు ?

Section – III

భాగము –III

Read each of the four passages given below and answer all the five questions at the end of each passage.

క్రీంది 4 ప్రకరణములను చదివి, ప్రతి ప్రకరణము చివర ఇవ్వబడిన ఐదు ప్రశ్నలకు తప్పనిసరిగా జవాబు వ్రాయండి.

11. Food Security in India

India is one among the few countries in the world having Government held stocks of food grains for meeting the requirements of natural calamities, ensuring price stabilization in case of crop failures and for providing food grains under Public Distribution System (PDS). Since Independence India has travelled a long way towards the crucial aspect of food security from being an importer of food grains to one of being self-sufficient in its requirement of food grains. While its food grains stock position though looks satisfactory with sufficient buffer stock, the paradoxical situation is that according to the Global Hunger Index 2015, India ranks 80th position in a group of 117 developing countries. This apart India's hunger index score for 2015 was 29.0 and the proportion of undernourished in its population was 15.2% (i.e. one in every 7 person during 2010-14) which indicate the gravity of a serious situation with which India is found to be sailing. Therefore, food security in India has to be seen in a broader context covering the various aspects like hunger, malnutrition, absolute poverty, addressing inefficiencies in the delivery channel, proper identification of beneficiaries so as to improve the overall living standards of the people and thereby getting rid of absolute poverty from the country. Thus, food security in short implies "Access of food grains by all people at all times to sufficient quantities of food to lead an active and healthy life".

Questions:

1. Explain the food based safety nets to tackle the food security problems in India.
2. Write a note on National Food Security Act 2013.
3. Mention the flaws in PDS of India and suggest suitable remedial measures.
4. Discuss the areas of food security concerns India is likely to face in future.
5. Food Security as had been well said should be "Never give a poor person a fish to eat but rather teach him how to fish".- Comment

11.

భారత దేశంలో ఆహార భద్రత

ప్రకృతి వైపరీత్యములనుండి, పంటలు సరిగా పండనపుడు ధరలో స్థిరత్వం నిలపడానికి మరియు ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ ద్వారా ఆహార ధాన్యాలను అందించడానికి, ఆహార ధాన్యాల నిల్వలను ఉంచే ప్రపంచములోని కొద్ది దేశాలలో భారత దేశం ఒకటి. స్వాతంత్ర్యం లభించిన నాటి నుండి కీలకమైన ఆహార భద్రత అంశంలో, ఆహార ధాన్యాలు దిగుమతి చేసుకొనే స్థాయి నుండి తన అవసరాలు తీరే విధంగా స్వయం సమృద్ధి సాధించే విషయంలో భారత దేశం సుదీర్ఘ ప్రయాణం సాగించింది. ఒక ప్రక్క తగినంత బప్పుర్ (రక్షణాత్మక) నిల్వతో, ఆహార ధాన్యాల నిల్వ స్థితి సంతృప్తికరంగా ఉన్నప్పటికీ, మరొక ప్రక్క విశ్వ కుద్యాధ (ఆకలి) సూచిక, 2015 ప్రకారము 117 అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల సమూహంలో భారత 80వ స్థానంలో ఉన్నవిరుద్ధమైన పరిస్థితి నిలకొని ఉంది. ఇంటియే కాక, కుద్యాధ (ఆకలి) సూచిక, 2015 లో భారత స్కోర్ 29 మరియు మన జనాభాలో 15.2% (అనగా 2010-14 లో ప్రతి 7గురిలో ఒకరు) ఆహారలేమి తో ఉన్నారు. ఇది భారత దేశపు సాగిస్తున్న పయనం లోని క్లిష్ట పరిస్థితి యొక్క ప్రతిబింబం. ఇందుచేత ఆకలి, పోషకాహార లోపము, అతి దారిద్ర్యము, పంపిణీ మార్గములలో అసమర్థతను అధిగమించడము, సరియైన లబ్ధిదారుల ఎంపిక వంటి అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రజల యొక్క జీవన ప్రమాణాలను మెరుగు పరచడానికి మరియు సంపూర్ణ దారిద్ర్యాన్ని దేశం నుండి పారద్రోలడానికి, భారత దేశపు ఆహార భద్రతను విశాల దృక్పథంతో చూడాలి. అందువలన, క్లుప్తంగా ఆహార భద్రత అంటే "క్రియాశీలమైన మరియు ఆరోగ్యకరమైన జీవనం సాగించడానికి, ప్రజలందరికీ, అన్ని సమయాలలో తగినంత పరిమాణంలో అందుబాటులో ఉండటము".

ప్రశ్నలు:

1. భారత దేశంలో ఆహార భద్రత సమస్యను అధిగమించుటకు అవసరమైన ఆహార భద్రత వలయముల గురించి వివరించండి?
2. జాతీయ ఆహార భద్రత చట్టం, 2013 సైన వివరణ వ్రాయండి?
3. మన దేశపు ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ (పి డి ఎస్) లోని లోపములను మరియు వాటిని తొలగించుటకు తగు చర్యలను తెలుపండి?
4. భవిష్యత్తు లో భారతదేశానికి ఆహార భద్రత విషయంలో ఆందోళన కలిగించ గలిగే క్షేత్రముల గురించి చర్చించండి?
5. చక్కగా శిలవిచ్చిన విధంగా ఆహార భద్రత ఏ విధంగా ఉండాలంటే "ఒక ఏదవానికి తినడానికి చేపను ఇచ్చే బదులు అతనికి చేపలు పట్టడము నేర్పు" - వ్యాఖ్యానించండి?

12.

Sustainable Development

The need of the hour is not just development, but eco-friendly development, that is, development endowed without the destruction of environment and over exploitation of its bountiful gifts bestowed to mankind. The 11th Five Year Plan has emphasized and advocated a development process that is environmentally sustainable. Since our natural resources such as water, land, and minerals are limited, their per Capita availability is actually diminishing because of rising population and also because of irrational exploitation of these resources. Therefore, a strategy that could not only preserve and maintain natural resources but also provide for an equitable access to those who do not have access to them was adopted with a firm belief that until and unless environment protection is brought to the centre stage of our policy formulation the desired result could not be achieved. Otherwise it was felt that what is perceived to be development may actually lead to deterioration in the very quality of life.

Questions:

1. What do you understand by Sustainable Development? Explain its importance.
2. Examine the causes and consequences of environmental degradation.
3. Describe the methods that promote conservation and maintaining of natural resources for common good.
4. Discuss the Government policy towards protection of environment.
5. Environment protection is a luxury for developing economies – Discuss.

12.

సుస్థిర అభివృద్ధి

ప్రస్తుత తరుణంలో, కేవలం అభివృద్ధి సరిపోదు పర్యావరణ హితమైన అభివృద్ధి అనేది తక్షణ అవసరము. అనగా, పర్యావరణాన్ని నాశనం చేయకుండా మరియు మానవ జాతికి ఔదార్యంతో ప్రసాదించబడిన బహుమతులను విచ్ఛలవిడిగా దోపిడీ చేయకుండా జరిగే అభివృద్ధి కావాలి 11వ పంచ వర్ష ప్రణాళిక, పర్యావరణ పరముగా సుస్థిరమైన అభివృద్ధి ప్రక్రియని సమర్థించింది మరియు నొక్కే వక్కాణించిందినీరు, నేల మరియు ఖనిజముల వంటి ప్రకృతి వనరులు పరిమిత పరిమాణంలో ఉండటము చేత జనాభా పెరుగుదల వలన మరియు విచక్షణారహిత దోపిడీకి గురవటం చేత ఈ వనరుల తలసరి లభ్యత వాస్తవానికి తగ్గుతున్నది అందుచేత, విధాన రూపకల్పనలో పర్యావరణ పరిరక్షణని కేంద్ర బిందువుగా చేయకుండా మనం అనుకున్న లక్ష్యాన్ని సాధించలేము అనే ధృవ నమ్మకముతో, ప్రకృతి వనరుల సంరక్షణ మరియు స్థాయి నిర్వహణలే కాక వనరులు అందుబాటులో లేని వారికి, ఆ వనరులు సమానంగా అందించే వ్యూహాన్ని స్వీకరించడం జరిగింది.

లేకుంటే, అభివృద్ధి అని దేనినైతే భావిస్తున్నామో అది నిజానికే జీవన నాణ్యత లో క్షీణత కు దారి తీస్తుంది అని భావించడము జరిగింది.

ప్రశ్నలు:

1. మీ ఆవగాహన ప్రకారము సుస్థిర అభివృద్ధి అంటే ఏమిటి దాని ప్రాముఖ్యతను వివరించండి?
2. పర్యావరణ పతనానికి (అధోకరణానికి) కారణాలను మరియు పర్యవసానాలను పరిశీలించండి?
3. సర్వజన హితం కొరకు ప్రకృతి వనరుల పరిరక్షణ మరియు స్థాయి నిర్వహణలను ప్రోత్సహించే పద్ధతులను వివరించండి?
4. పర్యావరణ పరిరక్షణ విషయంలో ప్రభుత్వ విధానాన్ని చర్చించండి?
5. అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలకు పర్యావరణ పరిరక్షణ ఒక విలగు వస్తువు- చర్చించండి?

13.

Gender Discrimination

Gender discrimination is a universal phenomenon and it is attributed to several factors like economic, social, political and cultural taboos. Though the policy-framers, Government, civil society, social reformers, NGOs and feminist organizations are no doubt putting enormous effort to minimize gender discrimination but still it is continuing to be prevalent in both the developed and developing countries. However, the magnitude and degree of such gender discrimination keep varying from country to country. The gender discrimination in the Indian context is quite noticeable by virtue of the declining trend in female sex ratio, literacy level, employment avenues, income inequalities, wage differentials and property rights, etc. This is one of the biggest challenges facing India and unless it is addressed on war-footing basis it will have a cascading negative impact on the very growth and development path being pursued by India since it has been proved universally beyond doubt that women are equal partners in the development process of any nation.

Questions:

1. Explain the causes for the declining female sex-ratio in India and suggest suitable remedial measures.
2. Comment on the issue of "Missing women".
3. Is section 498A of IPC really a panacea for redressing women's problems against domestic violence? Discuss.

4. Do you think empowerment of women can minimize gender discrimination? Substantiate your answer.
5. Examine the policies initiated by the Government for upliftment of women.

13.

లింగ వివక్షత

లింగ వివక్షత ఒక సర్వ వ్యాప్తమైన ఘటన. ఆర్థిక సామాజిక, రాజకీయ కారణాలను మరియు సాంస్కృతిక ప్రతిబంధాలను (నిషేధాలను) దీనికి ఆపాదించడము జరుగుతున్నది. లింగ వివక్షతను వీలున్నంతవరకు తగ్గించడానికి విధాన రూపకర్తలు, ప్రభుత్వము, పౌర సమాజము, సంఘ సంస్కర్తలు, ప్రభుత్వేతర సంస్థలు (ఎన్ జి ఓ) మరియు స్త్రీవాద సంస్థలు నిస్సంకయముగా ఆపార ప్రయత్నం చేస్తున్నప్పటికీ అభివృద్ధి చెందిన మరియు చెందుతున్న దేశాలలో ఇది ప్రబలంగా ఉంటూ వస్తున్నది. ఐతే, లింగ వివక్షత యొక్క పరిమాణము మరియు తీవ్రత దేశ దేశానికి మారుతూ ఉంటుంది. భారత దేశ సందర్భానికి వస్తే లింగ నిష్పత్తిలో నానాటికీ తగ్గుతున్న స్త్రీల వాటా ఆక్షరాస్యతా శాతం, ఉపాధి మార్గాలు ఆదాయంలో అసమానతలు, వేతన భేదాలు, ఆస్తిపై హక్కులు ఇత్యాది విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకొన్నప్పుడు, లింగ వివక్షత ప్రస్ఫుటంగా ప్రకటితమవుతుంది. భారత దేశానికి ముందున్న ఎను సవళ్లలో ఇది కూడా ఒకటి. ఏ దేశపు అభివృద్ధి ప్రక్రియలోనైనా స్త్రీల సమాన భాగస్వాములు అని విశ్వ వ్యాప్తంగా, నిస్సందేహంగా ఋజువైన తరుణంలో, యుద్ధ ప్రాతిపదికన, లింగ వివక్షతని కట్టడి చేయకపోతే దేశ ప్రగతి మరియు అభివృద్ధి పథంపై అనేక అంచల ప్రతికూల ప్రభావం ఉంటుంది.

ప్రశ్నలు:

1. లింగ నిష్పత్తిలో స్త్రీల వాటాలో తగ్గుదల గల కారణములు వివరించండి మరియు తగ్గుదలను అరికట్టడానికి తగు చర్యలు సూచించండి?
2. "మాయమవుతున్న స్త్రీలు" అను విషయంపై వ్యాఖ్యానించండి?
3. గృహ హింస వలన స్త్రీలకు కలిగే సమస్యలకు కేవలం భారతీయ శిక్షా స్మృతి లోని సెక్షన్ 498A మాత్రమే పరిష్కారము చూపగలదా? చర్చించండి.
4. స్త్రీల సాధికారికత వలన లింగ వివక్షత తగ్గుతుందో ఈ ప్రశ్నకు మీ జవాబుని సమర్థించండి.
5. స్త్రీల అభ్యున్నతి కోసము ప్రభుత్వం చేపట్టిన విధానాలను పరిశీలించండి.

14.

Health Care System

The general health care standard in India is quite low compared to many other countries around the globe. The basic cause for the poor health status of the large chunk of its population in India is its wide spread poverty. The Government of India has focused its attention on this vital aspect from time to time and had come out with various programmes and policies aimed at achieving an acceptable standard of good health amongst the general population of the

country. To name a few ,The National Health Policy 2002, The Common Minimum Programme, National Health Mission, Pradhan Mantri Swasthya Surksha Yojana (PMSSY), Swachh Bharat Mission, Pulse Polio Programme, National Aids Programme etc. Yet, there is no denying of the fact that the progress in improving health outcomes in the overall quality of health care being extended to its vast population over the years is apparent though at a slow pace. But its wide inter - state, male-female and rural- urban disparities in outcomes and impact still continue to persist. Therefore, as a result India continues to face an extraordinarily high disease burden which saps the productivity of not only the present Indian working population and their contribution to its economic growth and development but also can have a cascading effect on the future generation as well.

Questions:

1. Affordability of health care is a serious problem for the vast majority of Indian population- What measures according to you should be taken to redress this problem?
2. Comment on Swachh Bharat Mission and mention the initiatives taken by Government in the implementation of the programme.
3. Suggest suitable measures to strengthen the governance of health care system in India.
4. Do you suggest levy of user fee in the Andhra Pradesh Public Health Sector as is being levied in other states of India? - Justify.
5. Do you concur with the opinion expressed in 'Lancet' study 2015, that poor coordination between the central and state Governments as one of the main constraints as to why universal healthcare is not assured in India? Justify your answer.

14.

ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థ

భూగోళంలోని అనేక ఇతర దేశాలతో పోల్చి చూస్తే భారత దేశంలో సాధారణ ఆరోగ్య సంరక్షణ ప్రమాణము చాలా తక్కువ. భారత దేశంలో అధిక భాగం జనాభా యొక్క నిమ్మ ఆరోగ్య స్థితికి విస్తృతంగా వ్యాపించి వున్న ఏదరికమే మూల కారణం ఈ కీలక అంశంపై ఎప్పటికప్పుడు భారత ప్రభుత్వం తన దృష్టిని కేంద్రీకరించి, జన బాహుళ్యపు ఆరోగ్య ప్రమాణంలో ఆమోదయోగ్యమైన మంచి స్థాయి సాధించడానికి అనేక విధానాలను మరియు కార్యక్రమాలను తీసుకొని రావడం జరుగుతున్నది. పేరుకు కొన్ని పథకాలు చూసినట్లయితే, జాతీయ ఆరోగ్య విధానం, 2002; సాధారణ కనిష్ట ప్రణాళిక, జాతీయ ఆరోగ్య మిషన్, ప్రధాన మంత్రి స్వాస్థ్య సురక్షా యోజన (పి ఎమ్ ఎస్ ఎస్ వై), స్వచ్ఛ భారత మిషన్, పల్స్ పోలియో కార్యక్రమము, జాతీయ ఎయిడ్స్ కార్యక్రమము ఇత్యాది గోచరిస్తాయి వేగం తక్కువైనప్పటికీ సంపూర్ణ నాణ్యతా పరంగా జన